

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, másfél lven. Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium; ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Református kollégiumok Debreczenben.

— Második cikk. —

Félreértések elosztatására azzal kezdem, hogy a budai gondolatát csak arra az esetre tartanám megvalósítandónak, ha a jogi oktatás reformja oly módon valósíthatnák meg, hogy a jogakadémiáink tovább fenntartása lehetetlennek vagy hiábavalónak mutatkoznék. A magam részéről nem hangsúlyozhatom eléggé, hogy meglevő kulturális intézmények megszüntetését helyeselni nem tudnám s hogy a meglevő kultur-gócok számát apasztani, egyes, eddig ilyenekül elismert városainkat e minőségüktől megfosztani, nemzeti szempontból is hátrányosnak tartom. Azonban számolni kell azzal a lehetőséggel, hogy a jogi oktatás reformjánál más — szintén igen tiszteletreméltó — szempontok állanak majd előtérben. Nevezetesen az a törekvés, hogy az ifjúságnak módjában álljon a tudomány minden eszközével ellátott főiskolákon tanulni s hogy a minősítésnél egységes — és a mostaninál magasabb — mérték alkalmaztassék. Megtörténhetik igenis, hogy a reform révén a jogakadémiák általában megszűnnek, vagy ha nem is, csak olyan feltételek mellett maradhatnak fenn, aminek a mi intézeteink nem bírnak teljesíteni.

Ebben a nem várt és nem is óhajtott esetben gondolnám a budai tervét megvalósítandónak és azt szeretném, ha erre az eshetőségre a jogakadémiák rendelkezésére álló anyagi erőnek más célokra felhasználását senki se kívánja. Mert elgondolható az is, hogy a jogakadémiák vagyonának és jövedelmeiknek más, helybeli, testvérintézet (például gimnázium) érdekében felhasználása vétetnék célba. —

De én úgy gondolom, hogy azokat az anyagi erőinket, melyeket a felsőoktatás szolgálatába állítottunk, innen már nem volna sem helyes, sem célszerű elvonni s úgy gondolom, hogy speciálisan a jogászoknak — a mi magyar közművelődési berendezkedésünk mellett középosztályunk túlnyomó részének — nevelésére nem ok nélkül fordították figyelmüket a mi eleink. Úgy gondolom, hogy azokat az anyagi erőket, melyeket ma a jogi oktatásra áldozunk, a felekezeti intézetek által teljesített jogi oktatásnak megszüntetése után is a jogtanulók nevelésére kell fordítanunk.

Hogy mennyi ez az anyagi erő s hogy a budai terve szerinti nevelőintézetek milyen kiterjedéssel volnának létesíthetők, azt persze nem tudom megmondani. Hiszen túlságos nagy vagyonok semmiképp sem állanak rendelkezésünkre. Am bizonnyal mégis annyi, hogy a tervet ebből az okból félredobni ne kellessen.

Ha csak a jogakadémiáink között kétségkívül legszegényebbet, a máramarosszigeti veszem, még annak anyagi erejével is lehet felállítani egy kis kollégiumot. Pontos adatok nem állanak rendelkezésemre, de egy futólagos, megközelítő számítás is bizonyosságot ad. Ezen a jogakadémián van 7 katedra; egynek-egynek fenntartási költsége (— nem számítva az állami kiegészítést —) legalább is 5000 korona, tehát a 7-é 35.000 korona. A 7 tanszék közül 3-at külső fenntartó (Máramaros megye, Sziget város és a lizántúli egyházkerület) tart fenn. Egynek költségét a Butler-alapítvány viseli, melyet a *pataki református* kollégiumban tanult *római katolikus* főúr a *református* lyceumban magyar törvényt magyarul tanító professzor javadalmazására rendelt. Hogy ezen alapítvány hozadéka a máramarosszigeti jogakadémia megszűnése esetén a debreczeni egyetem mellett létesítendő máramarosszigeti református kollégiumban a jogászok nevelését teljesítő ta-

nár javadalmára fordíttassék, bizonyára megfelelné az alapító intenciójának s meg volna valósítható. Az egyházkerület kétségkívül adná eddigi segélyét ezentúl is. Így legfeljebb a két helyi érdekű tanszék javadalma szűnne meg, de én azt is reményelem, hogy ezeket az összegeket, vagy legalább azok egy részét is meglehetne nyerni az illető körzethez tartozó ifjak neveltetése érdekében. Ám a rosszabb esetet véve is fel, a most tanszékekre fordított összegekből akkor is maradna évi 25.000 korona. Már most felteszem, hogy egy ilyen változásnál az állam részéről is lehet biztosítani legalább annyi támogatást, hogy az eddigi 7 tanár helyett *egynek* továbbra is megadja az addig élvezett fizetéskiegészítést és így a kollégium élén megmaradó tanár javadalmául elég az intézet részéről addig is adott összeget (5000 K) számításba venni. — Ezek szerint, még ha a jogakadémiának a tanárok fizetésén felül minden kiadását (helyiségbér, fűtés, világítás, szolgák, adminisztráció, nyomtatványok, könyvtár stb.) fedezi is az akadémia megszűnésével megszűnő tandíj, — akkor is marad a nevelőintézet átalakuló jogakadémiának az intézet élére állítandó tanár fizetésén felül évi 20.000 korona feleslege, amit tehát az ifjak ellátására lehet fordítani.

Nem is szólva arról, hogy állami támogatás, vármegyei, városi segély, magánosok adománya kétségkívül szaporítaná ezt az összeget: íme már csak ezzel a 20.000 koronával is lehet valamit kezdeni. A Debreczenben egyetemi ifjak számára létesített bírói és ügyészi internátus épen 20.000 korona segélyt kap. S az egyetemi ifjak mensa academicája a Gárdos-alapból kapott nem egészen 20.000 korona évi dotációval gyönyörűen virágzik. Különben egyszerű a számítás: a debreczeni kollégium internátusában egy ifjú teljes díja most 700 korona; — ha ez új kollégiumokban egy ifjú ellátásának költségét évi 1000 koronára tesszük, 20.000 korona évi járandóság mellett 10 teljesen ingyen és 20 féldíjas hely fenntartása van biztosítva. Mivel pedig egy ilyen jól berendezett és jól vezetett internátust mások, teljes díjfizetők is szívesen keresnének fel: nyilvánvaló, hogy ím a szigeti jogakadémia helyébe lépő szigeti kollégium is tudna 40—50 ifjút nevelni a debreczeni egyetemen a református egyház nemes hagyományai-ban, kemény magyar, buzgó keresztyén, felvilágosodott és igazmondó szellemében.

A másik két akadémia, melyek anyagiakban erősebbek, még többet. S ha ehhez hozzávesszük, hogy a debreczeni református kollé-

gium internátusában a fennálló keretek szerint már is 70 joghallgató számára van hely: a megszűnő jogakadémiák helyét elfoglaló négy kollégiumban íme 200—250 joghallgató neveltetéséről gondoskodhatnák évről-évre református egyházunk, ami hogy a jövőt illetően milyen nagy erőgyarapodást jelentene, azt igazán felesleges magyarázni.

Természetesen a jogakadémiák helyébe lépő eme kollégiumok létesítése szükségképen lényegesen befolyásolná a debreczeni kollégiumnak a felsőoktatásra szánt áldozatok tekintetében teendő elhatározásait is.

Ez idő szerint a debreczeni kollégium internátusában 72 theologus, 70 jogász és 38 bölcsészethallgató számára van hely. Azzal az évi 60.000 koronával, ami az egyetem fenntartására adott ideiglenes hozzájárulásnak 1917. évi szeptember 1-ével megszűnése folytán felszabadul, ha — ami elkerülhetetlenül szükséges alkalmas tanári vezetők beállítására fordítunk is megfelelő nagyságú összeget, — legalább is kétszer olyan nagy összeg áll rendelkezésre, mint aminőt a képzelt szigeti kollégiumnál számításba vettem, — tehát legalább is 100-zal lehet szaporítani az internátusi helyek számát.

Természetes ugyebár, hogy a kollégium az internátusi helyek szaporításánál nem hagyhatja figyelmén kívül az egyetem legnépesebb fakultását. Ha ellenben a joghallgatókról a vidéki kollégiumok révén is gondoskodva volna, úgy meg lehetne elégedni azzal, hogy a debreczeni kollégium a joghallgatók kedvezményeit ne szaporítsa s az összes 100 új helyet a hittanhallgatók és bölcsészethallgatók számára lehetne fenntartani.

Rendes viszonyok közt lesz a debreczeni tudományegyetemen 150—160 theologus és 70—80 bölcsészethallgató. Van pedig a kollégium internátusában e két fakultásbeli ifjak számára összesen 110 hely. Pedig a debreczeni egyetem abból a mozgalomból született, mely a *protestáns tanárképzőintézet* érdekében indult s pedig theologusaink nevelésének gondja csak a magunké volna tán! A mostani állapotot, amelyben — mivel természetesen elsősorban az ifjúság javát részesítjük a jótéteményben — nevelésünkön kívül épen azok maradnak, kik a nevelésre legjobban rászorulnának s idegen környezetben épen azok élnek, kik legkevésbé alkalmasak fenntartani hivatásuk tekintélyét: ilyen módon meglehetne szüntetni.

Ha aztán a mostani együttes internátust szét lehetne osztani gondos nevelő-kezekre bí-

zolt három nevelőintézeté, mindegyikben például 100—100 egyetemi ifjúval, akkor a debreczeni kollégium sem hiába költené az egyetemi ifjak nevelésére szánt összegeket.

Valóban gyönyörű élet lehetne itt Debreczenben! A régi kollégium három intézete s a vidéki akadémiák helyébe lépő három új kollégium, — együtt hat református nevelőintézet egyetemi ifjak számára, — hat arra hivatott, méltó és természetesen egyetemi színvonalú fizetéssel ellátott tanár vezetése alatt! Mekkora erőt tudna ez a hat intézet kifejteni s mennyire biztosítaná a régi református hagyományok fennmaradását! Ilyen hat intézet mellett aztán nem kellene attól félni, hogy a debreczeni kollégium helyén álló debreczeni egyetem ifjai a más irányú nevelő hatások befolyása alatt lassanként egészen idegenek lesznek reánk nézve. Sőt kívánni kellene, hogy csak hadd épüljenek minél nagyobb számmal a debreczeni egyetem mellé internátusok s nevelőintézetek, hogy a kifejtett versenyben a mieink annál jobban bizonyíthassák életképes és életre hivatott voltukat.

Tárca

Jelentés

Komáromi Csipkés György és Patai K. István síremlékeinek beszállításáról, valamint Patai K. István földi maradványainak kereséséről.

(Folytatás.)

A latin szövegű feliratot én így olvasom, bár némely rövidítés másként is olvasható:

AETER(nitatis)IM MEM(oriám) ADM(odum) REV(erendus)
AC GEN(erosus) D(ominus) STEPH(anus) K. PATAI
ECCL(esiae) DEBR(eceniensis) PER A(nnos) XXVII PAST
(or) FID(elis) E(t) ERV(ditus) QUI(escit hic) A(nno) AET
(atis) LVII S(acri) MIN(isterii) XXIX CONJ(ugii)
XXVIII ANIM(am) CHRISTO PLAC(entem vel placitam)
DED(it) DI(e) 27 JUL(ii) A(nno) MDCCXI. VID(ua) A(c)
FIL(io vel filiis) POSI(tum est) EL.

Folytatva a sírkő ormán:

LUGUBRE MONUMENTUM.

A magyar szövegű feliratnak második sora részint kopás, részint egy valószínű tollhiba, helyesebben mondva „vésőhiba”, t. i. a vésnök hibája miatt nem eléggé világos, bár a helyes értelmet könnyű megtalálni. Egyébként a felirat ez:

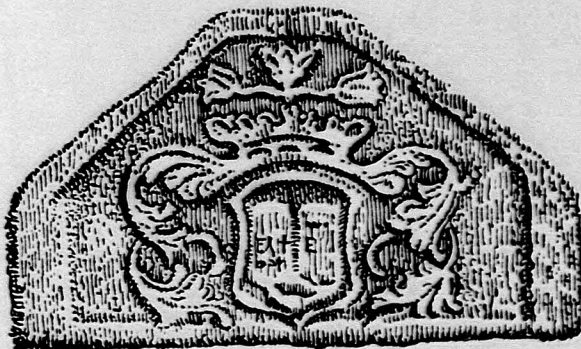
ITT NYUGSZIK TISZT(eletes) TUD(ós) PATAI K. IST-
V(án) URAM TESTE AKI MIDŐN A DEBR(eczeni)

ECCL(esiat) E(ltében?) HŰSÉG(esen) SZOEG(SIC! tán= szolgált) VOLNA VIII HETI HERVAD(ás) UTÁN LELKÉTHŰSÉG(es)

TEREMT(őjének) MEG ADTA KEDV(es) HITES TÁRS(a) ÉS EGÉSZ HÁZ(népe) KESERŰSÉGERE

ÉLET(ének) LVIII, PREDIK(átorsága) XXIX HÁZAS(sága) XXVIII ESZTEND(ejében) 27 JULII Ao 1711.

A sírkő végét, a fejfelöli, vagyis a napnyugoti végét Patai István faragott címere ékesíti, amely azonban itt-ott eltér a szabályszerű heraldikai formáktól. Maga a címerkép nyitott, görög betűs könyvet tartó kézfej:

Komáromi Cs. György földi maradványait sírköve alatt ezúttal nem kerestük, minthogy a sírköhelyét, a sírkő keleti végében levő vén kökénybokor később is pontosan megmutatja.

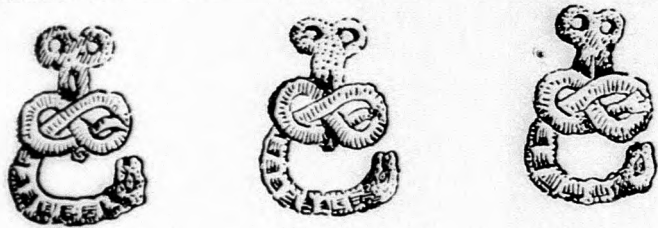
Ellenben próbáltam kiásni a Patai István uram tetemét azon a helyen, ahol síremlékét a véletlen napvilágra hozta. A síremlék helye alatt közvetlenül és ettől úgy északra, mint délre, le egészen a keveretlen tiszta homok rétegeig, átlag 180 centiméter mélységig mintegy 10—11 □méter területet kutattam át. Ezen aránylag szűk területen egymást csaknem szorosan érintő öt koporsó, illetőleg tetem maradványai feküdtek, négy ugyanazon nagyobb mélységben, egy pedig, a síremléktől kissé észak-kelet felől, csupán 110 cm. mélyen.

Négy csontváznak fejfelöli felső része hiányzott. A hiányzó részek csak mostanában, a homokpart erőszakolt omlása következtében tűnhettek el.

A 1. sz. csontváz 110 cm. mélyen pihent, bolygatótnak látszott, koponyája és egyéb csontjai erősen korhadtak. Nagyobb leánygyermek volt. Fiatal korra a csontok méreteiből és még ki nem fejlett állkapcsokból következtettek; a tetem női nemét pedig a vele együtt talált arany csipke és selyem szalag foszlányai sejtetik.

Ezen csontváz mellett, de 65 cm-rel mélyebben, épen ott, ahol a síremlék feküdt, találtam a 2. sz. tetemet, illetőleg ennek csupán felső és alsó lábcsontjait. A test törzséből, felső végtagokból semmi sem volt meg. A közelben talált koponya homlokrésze ide tartozott-e: bizonytalan. A tetem dereka tájáról koporsó korhadványokkal együtt mintegy 40—45 cm. hossz

szű, gyapjuszövetből, dohányszínű selyemből csinált, halhéjjal merevített, széles aranyesipkével borított díszítmény került elő. Ennek egyik szélén sorban az ábrán látható erős, cifra nagy bronzkapesok vannak felvarrva.

Bronzkapesok a 2. sz. sírből, Patai sírköve alul.

A koporsónak különösen a lábfejnél levő végén sok ke-rekfejű rövid, azután hosszú, szegletesfejű kovácsolt vas-szeget és fekete gyapjuszövet csomóját leltem. Az elébb említett díszítmény is csonka, hiányos. De akár kopor-sóra, akár ruhára alkalmazták volt, tamáskodom benne, hogy a XVIII. század elején komoly puritán egyszerű-séghez szigorúan ragaszkodó debreczeni református ekk-lésia lelkipásztorát, ilyen, inkább asszonyembernek való színes tarka cifrasággal temették volna el. A sírkő alatt talált fél tetem aligha volt a tiszteletes Patai István teste földi maradványa. Így a síremlék eredeti helyéről valami módon eltolódott.

De nem volt férfi csontváza, tehát a Patai uramé sem lehetett, a vele délfelől szomszédos majdnem egé-szen elporladt 3. számú sem, amit a porrá vált koponya helyén fekete hajszálakkal együtt lelt cifra réz pártá tū

Pártá tū a 3. sz. sírből.

(l. az ábrát) dohányszínű selyemfoszlányok, arányos zsi-nórdarab bizonyítanak. Ettől délre, szorosan egymás mel-lett találtam a 4. és 5. sz. igen porladt, a fej felől már bolygatott és hiányos csontvázakat. Ezek mellől koporsó szegeken s félhold alakú rézpleből csinált koporsó-cifra-ságon kívül egyéb nem került elő. Semmi sem mutat-kozott, amiből a tetemek nemére (genus) következtetni lehetne.

Az 1., 3., 4. és 5. sz. csontvázak maradványait, a szétszórta lelt többi csontokkal a Dobozi temető belsejében, egy üres sír helyén, honnan a halottat néhány év előtt exhumálták, ismét elhantoltattam. A 2. sz. sír hiányos csontjait pedig további rendelkezésig a muzeumba behoztam.

Zoltai Lajos,
múzeumőr.

Magyar református birtokpolitika.

A birtokpolitikát én vetettem fel a múlt évben e beces lap hasábjain; de senki nem méltatta figyelemre s hozzászólásra. Azután felvetette Prohászka püspök az *Omgeban* s felszólalása hatalmas hullámokat csapott s mindenki tapsolt neki, mert tetszett különösen e kijelentése ... „földet a népnek, mert azt csak nem nézhet-jük, hogy kintornával hátukon járják be hadból vissza-jött hőseink az országot“.

Azután hozzászólott az ügyhöz a kormányelnök gróf Tisza István és legközelebb Szomjas Gusztáv.

Én és Prohászka hangoztattuk, hogy földet a ma-gyarul beszélő magyar népnek adjanak, de úgy, hogy az *a kezén is maradhasson*, tehát bizonyos megkötöttséggel. Mit Szomjas Gusztáv is helyeselni látszik, midőn így ír: „Ne arra törekedjünk, hogy folytonos birtokváltozások álljanak elő, mert a földbirtok természete, hogy azon ál-landó javító szorgalmas tevékenység foglaljon helyet, nem pedig az, hogy azon soha birtokosa meg ne meleged-hessen“.

A mostani liberális birtokpolitika pedig ezt ered-ményezi, mert hisz látjuk „az évenkénti óriás földbirtok forgalmat, a sok kényszer eladást, az árverések özönét, a tönkre ment existenciákat, a kivándorlást“ stb. (Szom-jas Gusztáv) és gyengék vagyunk s nem merünk e ve-szedelmes irányzattal erélyesen szembeszállani. Nem! és mi magyar reformátusok nem merünk, nem akarunk elsősorban. Pedig ez a liberálizmus nincs érdekünkben.

E liberális birtokpolitika mellett előre törtek a nem magyarul beszélő magyarok — oláhok, szerbek, tótok, míg a magyarul beszélő magyar háttérbe szorul.

„A magyar ember nem szereti a gyámkodást“, — mondja a kormányelnök úr. Nem... de *igényli* — leg-alább a magyarul beszélő magyar igen. Nekünk pedig magyar reformátusoknak ezek érdekében kell először is birtokpolitikát csinálni, mert előttünk minden ma-gyar ember egyforma, — de első a magyarul beszélő magyar... s ezek között is a református. Nekünk a magyar reformátust kell első sorban földhöz juttatni és pedig úgy, hogy az a kezén is maradhasson. A mostani birtokpolitika nem ad erre módot. Tapasztalásból mon-dhatom. A magyar állam több községet telepített be itt a Tisza—Maros közén és pedig azzal a célzattal, hogy megmaradjon itt magyarnak, hát nagyrészt reformátu-sokból.

És mi történik. Az, hogy az államtól nyert birtok is szabad adás-vevés tárgya levén, — ma már csak részben van azon magyar reformátusok kezén, kiknek pedig az adatott. A 20 évi tilalom ellenére hajtotta végre több jegyző az adás-vevést. Így került Hertelendyfalvan az 1800 kat. hold magyar birtokból már 600 magyarul nem beszélő tótok és németek kezébe. Uj-Szentesen megint egy jó csomó birtok ment át már magyar refor-mátus kézről nem magyarul beszélő s nem református

hitet valló magyarok kezére. És így lesz Krassó-Szörény megye 4—5 magyar református telepítvényes községében is — mondotta nekem az ottani Igazfalva papja, ha nekik is meg lesz engedve az eladás.

A Nagybeeskerek melletti katolikusokból települt Felső-Muzslán is kevés föld lenne ma már a magyar muzslaiak kezén, ha agilis püspökeik hónaljuk alá nem nyúlnának és meg nem újítatnák újra meg újra az eladási tilalom időt.

Kötöttség nélkül haszontalan minden telepítés itt s az itteni nagyszerű missziói mozgalmunknak is nincs, nem lehet tartós gyökere.

Sajnálva írom le e sorokat, mert tudom, hogy szeretve tisztelt agilis jó eszeresem mily emberfeletti erővel küzd arra, hogy az én régi eszméim megvalósuljanak s itt minél több református lelkész legyen, de ismétlem, hogy e misszióknak is csak akkor lehetne maradandó gyökere, ha birtokpolitikánk *megkötöttségén* alapulna.

Nekem e tekintetben személyes keserű tapasztalatom is van. Egyházam révén olesó földbirtokhoz juttattam itt egy családot, mely aztán 15—20 év alatt 30 főre felnevekedett és már több nagybeeskereki ház és föld tulajdonának birtokosa is lett. Egyszer csak telepít a kincstár a temesmegyei Mosniczára s elvitte az egész magyar református kolóniám oda, s itteni házaik, földjeik szerbek kezébe kerültek. „Bizony hijába munkálkodtam és áldoztam” — mondtam.

Egyik szórványomban is itt ápolgatók egy magyar református családot. Zsiráltam neki 3000 koronás váltót is, csak hogy újabb földet vehessen vejenek. S már volt is 30 hold földje a semmi nélkül erre jött kisujszállási reformátusnak. Egyszer csak fejébe veszi, hogy ő eladja mindenét itt, és elmegy Dunántúlra Sárbogárdra. Csak a háborús zavar okozta, hogy tervét meg nem valósíthatta. Ilyen szabad, liberális birtokpolitika mellett senki sem kívánhatja tőlem, hogy dolgozzam tovább anyagilag is a reformátusok előmenetelén, akkor, amikor tudom, hogy ez úgy is haszontalan munka. Azért elvem a *kötöttség*.

Juttasson egyház és állam minél több birtokot magyarul beszélő magyarok kezére, de úgy, hogy az azon a kézen is *maradjon mindenkorra*. Így biztosíthatunk itt szép jövőt a magyarnak, mert a magyar a gyámkodást nem szereti — mint gróf Tisza István mondotta, — *de nagyon is igényli*, hozzá teszem én. Megkötöttség nélkül adhatunk magyar református népünknek földet, de a földvásárló spekulánsok minél előbb kiforgatják birtokából és keresheti kintornával hátán a kenyérét; nekünk pedig nézni kell a nem magyarul beszélő magyarok elzsirosodását és minket lenéző gögjét.

Nagybeeskerek.

Szalay József,
református lelképásztor.

Iskola

Tájékoztató

a debreczeni magyar királyi tudományegyetem református hittudományi karáról, a lelkészképzőintézetéről és az internátusokról az 1916—17. tanévre vonatkozólag.

I. Beiktatás és beírás. A hittudományi karon a beiktatás rendes határideje az I. félévben szeptember hó 12 első napja, a II. félévben január hó 7-től számított 12 nap. Az egyes tanároknál az első félévi beiktatás szeptember 15. napjáig eszkozlendő. Akik valamely elháríthatatlan akadály miatt a fentemlített határidőn belül beiratkozni nem tudnak, azok kötelesek akadályoztatásukat hitelesen igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a hittudományi kar dékánjához az első félévben legkésőbb szeptember 12-éig, a második félévben február 1-ig benyújtani. A kar dékánja a fölvételt október 6-áig, illetőleg a II. félévben február 10-ig engedélyezheti. Azok a hallgatók, akik október hatodikáig sem volnának képesek beiratkozni, a tanulmányi-, fegyelmi- és leckeépénz-szabályzat 23. §-a értelmében indokolt s bizonyító okmányokkal fölszerelt kérvényüket az egyetem Rectorához nyújtsák be, aki is az első félévi beiratkozásra október 14-ig, a II. félévire február 18-ig haladékot adhat. A katonai szolgálatot teljesítő hallgatók minden engedély nélkül október 8-ig iratkozhatnak. Az első félévi beiktatás a görög nyelvből is osztályzatot magában foglaló érettségi bizonyítvány és anyakönyvi kivonat (keresztlevel), a felsőbb féléveseknél pedig leckeépényv alapján történik. — Másunnan belépni kívánók távozási bizonyítványt is kötelesek felmutatni.

II. A lelkészképzés és képesítés szempontjából nélkülözhetetlen egyes kötelező és speciális tantárgyakat a hittudományi kar hallgatói a debreczeni kollégium szerves részeként létesített *lelkészképzőintézetben* hallgatnak, ahol egyszersmind tudományos és főképen gyakorlati szeminárium munkásságra is nagy terük és kedvező alkalmuk nyílik a tagoknak. A lelkészképzőbe való beiratkozás ideje az egyetemi beiktatás és beírás határidejével azonos.

III. Díjak: a) Az egyetem hittudományi karán a beiktatási díj és könyvtári illeték 11 korona. Tandíj a fizeteses tárgyak után óránként és félévenként 3 kor. Betegápolási díj félévenként 2 korona. Tandíjmentesség iránti kérvények a beiktatás első napjától számított 12 nap alatt a dékáni hivatalhoz adandók be. Csatolandók szegénységi, illetve állami tisztviselők és tanférfiak gyermekeinél vagyontalansági bizonyítvány, amely egy évesnél régibb keletű nem

lehet; továbbá a tanulmányi jó előmenetelt igazoló hiteles okmányok. b) A lelkészképzőintézet tagsági díja félévenként 2 korona. Ez összeg a felsőoktatási intézet pénztárába fizetendő. Ennek fejében úgy a hittudományi hallgatók, valamint az egyetem minden tudományszakának azon hallgatói, akik ennek a felsőoktatási intézetnek félévi 6 korona befizetése által tagjaivá lesznek: 1. a megállapított díjak mellett ellátást nyerhetnek a 180 személyre berendezett internátusban; továbbá 2. mint kinnlakosok is reggeli, ebéd, vacsora étkezésben részesülhetnek a főiskolai tápintézetben; 3. a nagyszámú kollégiumi alapítványokból ösztöndíjakban részesülhetnek; 4. részt vehetnek a kollégium kebelében tartott különböző tudományos kurzusokon; 5. tagjai lehetnek — mérsékelt külön tagsági díj mellett — a kollégiumi ifjúsági egyesületeknek; 6. évfolyamukhoz képest legációkba mehetnek.

IV. *Kedvezmények, jótétemények.* A) *Kollégiumi internátus.* A nevelési és oktatási kívánalmaknak minden tekintetben megfelelő és célszerű berendezésű egyetemi hallgatók számára felállított *kollégiumi internátusba* rendes viszonyok között 180 egyetemi hallgató vehető föl. Ezek közül 72 hely hittudományi hallgatók számára van fenntartva. E 72 theologus ifjú közül 20 fizet egész évre 140, 20 fizet 280, 20 fizet 480, 12 fizet 600 koronát. Jelenleg azonban, mivel az internátus nagyrésze katonai célokra van lefoglalva, e helyek közül csak 48 tölthető be. Theologust összesen 30 helyre vehetünk fel, kik közül a háborús idők alatt 12 fizet 140, 16 fizet 280, 2 pedig fizet 480 koronát egész évi teljes ellátásért. — Ebben a díjban a lakás, fűtés, világítás, kiszolgálás és étkezés árán kívül a mosás ára is bennfoglaltatik. A díjakat 4 egyenlő részletben, szeptember 1., november 5., február 1. és április 5. napjain kell fizetni. Az esedékes díjrészlet nem fizetése esetén lakás és ellátás ideiglenesen sem nyerhető. Az internátusba felvetteken kívül még 5—10 theologus ifjú részesülhet tápintézeti ellátásban évi 400 koronáért, amely díj épen olyan részletekben fizetendő, mint az internátusi díj. Mindezek a díjak csak a mostani rendkívüli drágaságra tekintettel vannak így megállapítva. Más években alacsonyabbak. Amennyiben felesleges hely marad, külön tápintézeti és külön internátusi (tápintézeti ellátás nélkül) tagságért is lehet jelentkezni. A díjak pusztán bentlakásért (fűtéssel és világítással együtt) évi 300 korona, pusztán étkezésért 400 korona, ebben az esetben is a fentírt módon fizetendők. *A tápint.-nek és intern.-nak a teljes díjért (700) tagja lehet minden rendes, bármely tudományszakra beiratkozott nyilvános egyetemi hallgató, kedvezményes helyekre azonban csak jeles, vagy legalább jó osztályzatú és kifogástalan magavi-*

seletű ifjak vehetők fel. Az egész díjas helyért folyamodó, kérvénye mellett, csak iskolai bizonyítványát (indexét) mutatja be. Ellenben a kedvezményes helyért és általában a jótéteményért folyamodó, iskolai bizonyítványán kívül, a kérvényhez csatolja: a) a maga és szülei szegénységi vagy vagyoni bizonyítványát; b) az illető lelkész ajánló levelét, melyben a folyamodó családjának helyzete (családtagok száma, kora, keresete stb.) feltüntetendő; a közséleg hitelesített adókönyvi kivonatát. A fölvelt tanuló csakis akkor vehet részt a tápintézeti étkezésben, ha az esedékes díjat befizette. Beíratáskor és a második félév elején 10 napi késés esetén a késedelmes fizető helye megüresedettnek tekintetik és arra más jelentkező vehető fel, a november 5-iki és április 5-iki határidőn túl semmiféle halasztásnak helye nincs s aki kötelezettségének kellő időben eleget nem tesz, jótéteményét azonnal elveszti. A tápintézet tagjának fölvelt tanuló egy félévre, az internátusba felvett egy egész évre kötelezett tagja a tápintézetnek, illetőleg internátusnak. Félév közben a tagok sorából ki nem léphet. A befizetett díjak kilépés esetén nem adatnak vissza. A tápintézetben az étkezés szeptember negyedik napján kezdődik és tart minden egyetemi hallgatóra nézve június hóban két nappal azon túl, amikor indexét lezártni jogosult, vagy vizsgáját letette, de legkésőbb június 30-áig. Az internátusról részletes felvilágosítást ad az erről kiadott Tájékoztató füzet, amelyet dr. Mitrovics Gyula internátusi igazgató készséggel megküld az érdeklődőknek. Internátusi és tápintézeti kedvezményért folyamodványokat 1916 augusztus 20-ig kell beküldeni dr. Mitrovics Gyula internátusi igazgatóhoz. A felvétel eredménye augusztus hó vége előtt közhírré tétetik. — B) *Országos bírói és ügyészi internátus.* Az „Országos Bírói és Ügyészi Egyesület“ az igazságügyminiszter hathatós támogatásával egyelőre húsz (20) főiskolai növendék ellátására Debreczenben internátust létesített. Az összes helyek elsősorban bírák és ügyészek főiskolát hallgató fiai által töltenek be. Az internátusban teljesen ingyenes, féldíjas és egész díjas helyekre kérhető felvétel. Ingyenes és féldíjas helyekre csakis azoknak a bíráknak, ügyészeknek gyermekei tarthatnak igényt, akiknek atyja tagja az Országos Bírói és Ügyészi Egyesületnek. Amennyiben az összes helyek jelentkezés hiányában bírák és ügyészek gyermekei által betölthetők nem lennének, úgy az egész díjas helyekre más jelentkezők gyermekei is felvétetnek. Az évi ellátási díj nyolcszáz (800) korona, mely az egyetemi tanév kezdetétől az egyetem bezártáig terjedő ellátás ellenértékéül szolgál. A fölvelt ifjakkak lakásra, ételmezésre, fűtésre, világításra és kiszolgálásra van igényük. Ágyneműt az intézet ad, törülközőt és asztalkendőket az ifjak tartoz-

nak hozni. Alsóruha mosatásáról az intézet nem gondoskodik, csak közvetíti. A féldijasok ellátási díja 400 (négy száz) korona. Az ellátási díjak két (2) havonként előre fizetendők az igazgató, illetőleg a főgondviselő kezeihez. A belépés alkalmával kivétel nélkül minden felvett ifjú évenként húsz (20) korona felvételi és tíz (10) korona szerelvény használati díjat köteles fizetni. Az intézetből csak az egyetemi év végén lehet kilépni. Aki évközben lép ki, a hátralékos felvételi és ellátási díjat azonnal lefizetni tartozik. Az inernátusba való felvételre augusztus hó 1. napjáig lehet jelentkezni. Az ingyenes és féldijas helyekre vonatkozó kérvények az Országos Birói és Ügyészi Egyesület illető osztálya vagy osztályelnökének ajánlatával látandók el. Minden kérvény a jelentkező ifjú érettségi bizonyítványával szerelendő fel. A kérvények Hubert Ottó törvényszéki tanácselnök (Debreczeni kir. törvényszék) címére küldendők. — C) A mensa academicanál előre láthatólag húsz ingyenes hely lesz és húsz kedvezményes a 20 korona. A kérvényeket szegénységi bizonyítvánnyal az egyetem Rector Magnificusához kell benyújtani. Folyamodhatik az egyetem bármelyik polgára.

Polgári leányiskola Berettyóújfaluban.

Szép sikerrel működik Berettyóújfaluban egy magánvállalkozás útján létesített polgári leányiskola. A tanintézet annyira látogatott, hogy jelenlegi szervezetében immár alig tudja befogadni a jelentkező növendékeket. Ez a körülmény Berettyóújfalu befolyásos köreit, irányító férfait arra vezette, hogy mozgalmat indítsanak a Debreczeni Egyházmegye kormányzása alá adandó polgári leányiskola létesítése, illetőleg a magán jellegű mostan intézet átvétele iránt.

A kérdést melegen karolta fel eddig maga a tiszántúli egyházkerület, az egyházmegye, a berettyóújfalui református egyház, a polgári község s maga a társadalom. Július 30-án jelent meg Berettyóújfaluban az Egyházmegye küldöttsége Dávidházy János espéres vezetése alatt F. Varga Lajos, Rózsa Sándor, Veress Bálint, dr. Ádor Dániel tagokkal. Résztvettek a tanácskozásban Csernák Béla, dr. Szilágyi Lajos kamarás, Jezernitzky Dénes főszolgabíró, Kerekes Gyula egyházi főgondnok, Tardy földbirtokos, a község főjegyzője és bírója. Veress Bálint ismertette az ügy historikumát. Csernák Béla bemutatta az intézet tervét, gondosan előkészített költségvetését. A fenntartás költségét részint a tandíj, részint a község, egyház hozzájárulása, az egyházkerület és egyházmegye és az állam segélye fedezné.

A társadalom is kivenné a maga derekas részét a gyámolításban. Helyiségül a kaszinó mostani gyönyörű szép telke volna megszerzendő. Dr. Szilágyi Lajos kamarás legelől járt a szép példával, midőn a tantermek felszerelésének költségeit magára vállalta. Veress Bálint

bimbókorában elhervadt három gyermeke emlékére 50—50, összesen 150 korona segélyt ígért.

Felesleges annak a fontos misszióknak a megrajzolása, melyet a tervbe vett intézet minden irányban be fog tölteni. A tervezők felé három összesarkaló egyházmegye reménykedő tekintete fordul. Erős bizodalommal hisszük, hogy egy faktor sem fog elzárkózni az intézet anyagi segélyezése előtt s mindenki sietni fog a nagyvidékről, hogy a reformáció négyszázados évfordulójára a berettyóújfalui polgári leányiskola homlokzatán ott lengjen a zászló.

Irodalmi szemle

A Protestáns Szemle folyó 1916. évi 5—6. kettős füzeté gazdag tartalommal jelent meg. A cikkek címe alatt négy értékes értekezést olvasunk. Ravasz László mesteri tollal rajzolja az 1616 április 23-án egyszerre kilobbant két szellemi láng, nevezetesen Shakespeare és Cervantes diadalútját, jellemezvén Hamlet és Don Quijote alakjában a kétféle látást, átszöve keresztyéni reflexiókkal és korszerű vonatkozásokkal. Sebestyén Jenő, a németek népszerűvé vált költőfilozófusának Nietzschének életéről, egyéniségéről, ideáljáról értekezik, felköltvén az érdeklődést folytatólagosan közlendő tárgyalása iránt, melynek során majd felmutatja Kálvinnak és szellemének erejét, hatását, értékét és diadalát is. Gyöngyössi László az ó-heidelbergi diákok életéről közvetlen tapasztalatok nyomán igen kedves és tanulságos képeket s rajzokat mutat be. Zoványi Jenő terjedelmes tanulmánya befejezéséül közli „A reformáció Magyarországon a mohácsi vész után, a protestáns irányú rendezkedések megindultáig (1526—1542).” cím alatt értékes kutatásai nyomán megállapított adatait, következtetéseit, tetteit. A tudós író a történelmi kritika buvárlámpájával bevilágít ama 16 év elidáig kevésbé ismert, sőt részben ismeretlen rétegeibe és a kiaknázott becses kincsek egész halmazával gyarapítja történelmi tárainkat. A Protestáns Szemle e füzetének többi rovatai szintén méltók íróikhoz és a kiadványhoz: s érdemesek az elolvasásra, megszívlelésre, terjesztésre. Ezek kapcsán az a gondolat is ébredt föl eiméinkben, mily nagy lendületet nyerne és mily gyönyörűséges virágzásra jutna a mi hazai protestáns irodalmunk, ha ennyi és megennyi szellemi munkásunk viribus unitis békességben szántana, vetne, érlelné, gyümölcsöztetne ad maiorem Dei gloriam.

Halottaink

Csiba Mihály marczellházi református lelkész, lelkipásztorkodásának 44., életének 74. évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 2-án délután volt.

Báró Wesselényi Miklós koronaőr, a főrendiház tagja 71 éves korában folyó hó 2-án Kolozsvárott elhunyt. Temetése nagy részvét mellett folyó hó 4-én volt, amikor Nagy Károly teológiai tanár mondott felette predikációt.

Geréb János balmazújvárosi református tanító a legutóbbi doberdói olasz támadások alkalmával hősi halált halt. Huszonhárom hónapig teljesítette teljes odaadással a haretéri szolgálatot.

Goóz Lajosné, született **Nagy Szeréna** a bihari egyháznak öt év óta kiváló tanítónője június 26-án, 25 éves korában váratlanul meghalt. A holdogult egyetlen leánya volt a csapóutcai elemi iskola igazgatójának Nagy Károlynak. Az elhunyt tanítónő buzgó működésével nagy érdemeket szerzett a népnevelés körül, úgy hogy az egyházmegyei tanítótestületnek is egyik leghivatásosabb és legkiválóbb tagja volt. Halála csaknem pótolhatatlan vesztesége a bihari egyháznak s általában a népoktatásnak. Temetése páratlan részvét mellett június 28-án volt Biharon.

Legyen áldott halottaink emlékezete.

Különfélék

Panem et circenses!

A világtörténelemnek s az ember tragédiájának legellentétebb színekkel rajzolt jelenete elevenedik meg előttünk ez ókori tömeg-jelszó hallattára: Panem et circenses!

A római csöcselék — nem törődve azzal, hogy a birodalom határain háború dúl — a tengeri kereskedelem aláhanyatlása miatt gabonához nem juthatván, éhezve és örvöngve kiáltott a hatalmasokhoz: kenyeret a népnek, hogy legalább tengethesse nyomorult létét.

S a délelőtt még dühöngő nép, talán búfelejteni, vagy inkább a kenyérrel jóllakás érzésétől hajtva, délután tolongott a mulató helyekre, az akkor divatos cirkuszokba, ahol vadállatoknak és gladiatoroknak összepatakzó vére gőzölgésében tombolt kéjesen, hogy másnap újra, még vadabbul zúgolódhasson a kenyérért s még égőbb vággyal várja a cirkuszt.

Komor, borzalmas társadalmi kép; az a kor még nem ismerte Krisztust! És hogyan rajzolnók meg ezt a képet korunkra vonatkoztatva ma, amikor egyre azt halljuk: csak a Krisztust! ?

□

Igazi püspöki látogatás címmel hosszan méltatja az Evangélikus Lap püspökünknek Balkányba és Geszterédre tett útját. A méltán hangzó lelkes szavakból álljon itt az utolsó pár sor: „Mikor kell, akkor csupa püspöki méltóság, mikor azonban bajba jutottakról van szó, tud érző, melegszívű, könnyező ember is lenni!”

Nyugalombavonult lelkész. Molnár Hugó újvidéki lelkész folyó hó 9-én búcsúzott el gyülekezetétől, amely ajándékokkal és alapítványtétellel méltányolta szeretett lelkészének 29 éven át példás buzgósággal és áldásdús sikerrel teljesített szellemi és humanitárius szolgálatait. A családi életével és hivatása hűséges betöltésével, mint szintén társadalmi tevékenységével egyaránt követendő példaképpen tűndökölt derék és kiváló lelkipásztornak őszintén kívánjuk, hogy munkálkodása eredményeiben s egyháza virágzásában még évek hosszú során át gyönyörködhesse és a közös érdekében még sokat hozhasson s gyarapíthasson, Isten dicsőségére.

Csengey Gusztáv, az eperjesi theol. akadémia érdemekben gazdag tanára, aki úgy a szépirodalomban, mint a tudományos literatúra terén sok babért szerzett, 46 évi tanári működés után nyugalomba vonul. A nyugalom napjait aranyozza be az Úr ad multos annos.

Dr. Deák Jánost, aki eddig rendkívüli tanár volt, Csengey Gusztáv helyére rendes professzorul választották meg Eperjesen. Őszintén gratulálunk.

Megjutalmazott tanítók. A debreczeni református egyház kezelésében több olyan alapítvány van, melynek az a rendeltetése, hogy a nevelés és tanítás terén kitűnt tanítókat jutalmazza. Ez alapítványok kamatait a folyó hó 5-én tartott bizottsági gyűlés ítélte oda az érdemesek közül kiválasztottaknak. Így a „Szikszay—Gaál”-alapítványból 80—80 koronát Lada Sándor és Szabó István; a „Margittay”-alapítványból 130—130 koronát Kálmár Ignác és Szabó Vilma; a „Nagy András és Tárkányi Ágnes”-alapítványból 60 koronát Kerékgyártó Béla tanító kapott. Gratulálunk.

A máramarosszigeti református jogakadémián az 1915—16. tanévben kitűnő eredménnyel vizsgáltak a következők: Kosztáczky Béla a harmadik alapvizsgán, Munkácsy Sándor a harmadik alapvizsgán és Szöllősy Antal a harmadik alapvizsgán.

Hagyomány. Csanády János hajduszoboszlói földbirtokos végrendeletileg 2000 koronát hagyományozott az ottani református egyház egyházfenntartási alapja gyarapítására. Legyen emléke áldott.

Nyugalomba vonult tanító. Idősb Cseke Gábor hajduszoboszlói tanító 37 évi szolgálat után nyugalomba vonul. A tanügy lelkiismeretes munkásságú, hivatásának élő, igazi néptanítót veszít benne, akire a szülők és növendékek ezrei mindenkor hálás elismeréssel fognak visszaemlékezni. F. H.

A zászlós alapítványa. Dr. Gomba Károly a kolozsvári egyetem növénytan intézetének egyik fiatal tagja, mint zászlós esett el a Strypa-fronton. Végrendeletében húszezer koronát hagyott a kolozsvári egyetem növénytan foglalkozó tanárjelöltjei számára, vagyona

többi részét pedig a miskolci református főgimnáziumnak hagyományozta, hogy annak kamataiból ezeröttszáz koronát fordítsanak az iskola természetrajzi, földrajzi, természettani és rajzszerterára gyarapítására. Magasztos gondolkodás: a halál pusztító viharában elhíntegetni a békés élet magvait. Áldó kegyelet virraszon a fenkölt szellemű hagyományos emlékezete felett.

A Református Szemle július 7-iki száma hivatalos körlevélben jelenti, hogy ezentúl havonként csak kétszer: minden hónap 1. és 15. napján jelenik meg. A *hivatalos rész* ezentúl megfelelő új beosztást nyer, ami azt célozza, hogy a közigazgatási eljárás egyszerűbb, gyorsabb legyen és kevesebb írásbeli munkával járjon. Öszintén óhajtjuk, hogy ez az intézkedés meghozza a kívánt eredményt s az egyházi közigazgatás egyszerűsítésében jó példát járjon elöl, viszont reméljük, hogy az eddig is hivatalos lapként megjelenő Református Szemle ezután is helyet ad a *hivatalos részen* kívül más értékes közleménynek is.

A Kálvin-Sövetség lelkészi konferenciája. Szövetségünk *augusztus 15-től 18-ig* négy napra terjedő konferenciát rendez a lelkészek számára *Losonc*on. A konferencia végeztével, augusztus 19-én, a konferencia résztvevői számára kirándulást tervezünk a Szliács-fürdőbe és a zólyomi várhoz. Ez alkalommal is nem az a szándékunk, hogy a résztvevők számát tekintve, nagyarányú konferenciát rendezzünk, hanem az, hogy konferenciánk *bizalmas, meghítt, baráti jellegű* legyen. Épen ezért csakis *olyanok jelentkezését kérjük, akik az előadások és megbeszélések mindenikén részt akarnak venni. A részvétel díjtalan.* Kedvezményes árú vasúti jegyekről gondoskodunk. Az *elszállásokról* úgy gondoskodunk, hogy lesznek díjtalan szállások magánháznál s lesznek mérsékelt árú szállodai lakások. Az *ebéd- és vacsora-étkezés közös lesz*, az egyik losonci szálloda külön helyiségében, ennek díja *összesen*, naponként fizetendő *5 korona*. Az értekezletek jó idő esetén a losonci fürdő kies parkjának nyári helyiségében, kedvezőtlen idő esetén zárt helyiségben tartatnak. A *jelentkezések augusztus 5-ig küldendőbe a református lelkészi hivatal címére Losoncra.* A jelentkezések alkalmával jelezzék a konferencia résztvevői, hogy hol óhajtának szállást: *magánháznál?* vagy *szállodában?* Kérjük lelkésztársainkat, szíveskedjenek a jelentkezés alkalmával nyilatkozni, hogy a konferencia programját illetőleg van-e valami kívánságuk? Miféle témák fölött szeretnének megbeszéléseket, eszmecsereket tartani? A konferencia részletes programját az erre vonatkozó kívánságok, vélemények beérkezése után fogjuk véglegesen megállapítani és közzétenni. Atyafiságos üdvözléssel a *Kálvin-Sövetség.*

Lelkészeiktatás. A tiszasasi egyházba György Lajos esperes folyó hó 2-án iktatta be Komlóssi Gábor ifjú lelképásztort. Az ünnepélyes aktuson megjelent a gyülekezet teljes számmal, ezenkívül Kenderesről, Kunhegyesről, Rákóczifalváról, Tiszainoká-

ról, Tizsakürtről és Tiszaughról is többen vettek részt. A békesség Istene legyen az új lelkésszel és gyülekezetével.

A Budapesti Hirlap július 9-iki számában **Pekár Gyula** igen érdekes cikket ír Pál cárról, a Nagy Katalin fiáról, kit most szentté avatni készülnek. A gonoszságoknak és vérszomjasságnak valóban megtestesülése volt ez a szerencsétlen ember, ki iránt csak az indít részvétre, hogy tébolyszerű bűnösségének főoka az anyjának féktelenül ledér életmódja volt. Pekár azzal fejezi be a cikkét, hogy nem lehet keresztyén az az egyház, ahol ilyen embert szentté avatnak. Dehát bizony ha nem maradunk meg amellett, hogy minden csak az Isten kegyelméből van — nehéz határt szabni, hogy mennyi az emberi gyarlóság és hol kezdődik az érdem.

Tanítónót kereső lelkésztársaimat kérem, hogy bizalommal forduljanak hozzám. Több okleveles *lelkészi árvaleány* kéri a Kálvineum útján álláshoz jutását, készséggel állók mindkét fél legmesszebb menő szolgálatára. Kálvinista parókhíák leányai szívesen vágnak a parókhíák védelme alá. Kiss Ferenc. Debreczen. Kolégium.

Ifjúsági irodalmunkról. A múlt év őszén a szülőknek és az ifjúság barátainak bevonásával a budapesti két protestáns egyház körében az ifjúság evangéliumi nevelése ügyében egy egész napra terjedő konferenciát tartottunk. Az ez alkalommal az ifjúsági irodalomról tartott előadásom alapján a konferencia megkereste a Magyar Protestáns Irodalmi Társaságot és a Luther-Társaságot, hogy az ifjúsági irodalom felkarolását és művelését sürgősen vegye programjába. E megkeresésre a Magyar Prot. Irod. Társaság egy külön bizottságot küldött ki, hogy e rendkívül fontos kérdésben javaslatot tegyen. A bizottság ismételt tanácskozott s javaslatára a Társaság május 25-én tartott választmányi ülése elhatározta, hogy a titkárt egyelőre két kötet ifjúsági irat beszerzésével és összeállításával bizza meg. Az egyik kötet a kisebb, a másik a serdültebb ifjúság igényeit lesz hivatva kielégíteni. Mindkét kötet evangéliumi szellemű, hazafias, szépirodalmi színvonalon álló, tetszetős képekkel illusztrált, díszesebb kiállítású könyv lesz s még ez év október végén piacra kerül. Társaságunkat ez elhatározásban annak a szomorú valóságnak a felismerése vezette, hogy magyar irodalmunk talán semmiben sem szegényesebb, mint az ifjúsági irodalom termékeiben. Nem az e nembeli könyvek számára, hanem azok minőségére, tartalmának értékére gondolunk. Egymást nyomon követve s egymással üzletileg versenyezve folyton újabb és újabb könyvek jelennek meg az ifjúság számára a könyvpiacon, de nagyobb részük a minden befolyásolásra fogékony gyermeki lélekre és kedélyre inkább ártalmas, mint jótékony hatású. Az ifjúsági irodalom nagy készletéből alkalmasat vagy éppen áldásosot és gyümölcsözőt kiválasztani a legnehezebb és legkínosabb feladatok közé tartozik. Sohasem tapasztaljuk ezt inkább mint ha karácsonyi ajándékkal akar kis gyermekeinknek, serdülő fiainknak vagy növendék leányainknak kedveskedni. Ilyenkor tapasztaljuk igazán, hogy az ifjúság lelki világának és lelki szükségleteinek megfelelő, sőt csak tűrhető ifjúsági irodalmat is pár év alatt tel-

jesen kimerítjük és azután aggódó szívvel és tanácsstalanul állunk a megmaradt irodalmi termékekből való válogatás nagy munkája előtt. A M. P. I. T. abból a meggyőződésből indulva ki, hogy az ifjúság hazafias és vallás erkölcsi nevelése, különösen a mohón emésztett ifjúsági iratokkal való ellátása nemcsak a jelennek, hanem a jövőnek is egyik legfőbb érdeke: programjába vette az ifjúsági irodalom tervszerű művelését. Egyelőre oly apróbb-nagyobb elbeszélésekből, versekből, történeti és ismeretterjesztő értekezésekből kíván egy-egy kötetet kiadni, amelyek a mindkét nemű, és pedig külön a serdültebb, külön a kisebb — ifjúság értelmének fejlesztését, szíve nemesítését, lelke gazdagítását s egész élete irányának kialakulását üdvösen és építőleg befolyásolhatják. Ebből kifolyólag két kéresem van az ifjúság barátaihoz és a közművelődés összes munkásaihoz. Egyik kéresem az, hogy akik ilyen irányú és szellemű ifjúsági iratokkal rendelkeznek, legyenek szívesek azokat hozzám (Budapest, IV., Deák-tér 4.) mielőbb beküldeni. A Társaság a kiadásra alkalmas munkákat megfelelő díjazásban fogja részesíteni. Másik kéresem az, hogy a M. P. I. T. e nemes vállalkozását minden igaz lelki protestáns ember és minden igazán protestáns szellemű lap pártfogásába venni szíveskedjék. Maga az a körülmény, hogy Társaságunk éppen a legnehezebb nyomdai viszonyok között vállalkozik az ifjúsági irodalom művelésére, legjobban bizonyítja, hogy csak a legnemesebb szándék ösztönzésére és a legnagyobb önzetlenséggel kívánja feladatait megoldani, hivatását betölteni s ezzel a társadalomnak és a közművelődésnek, de egyúttal az evangélium egyházainak is szolgálatokat tenni. Társaságunk nagyon jól tudja, hogy az ifjúság szellemi tápláléka annak egész jövőjét befolyásolja, ezért törekszik arra, hogy a magyar ifjúság lelki tápláléka a lehető legtisztább, legjobb, legegészségesebb legyen, mert amilyen az ifjúság, olyan lesz a nemzet és abban egyházaink jövődjéje is. *Raffay Sándor.*

Elriasztó gyermeknevelés címmel tanulságos ismertetést közöl a *Világ* július 11-i száma Dénes Zsófia tollából arról az etikai oktatásról, mely Franciaországban a vallásos erkölestani tanításának helyét foglalja el. A Fr. W. Foerster nyomán mutatóba került tételek közül hadd álljon itt egy: „*Arra természetesen nem gondolhatunk, hogy azokat szeressük, kik Franciaországot megesorbitották s kik az elszászlotharingiai franciákat elnyomják.*” Ezt az erkölestani tanítást a francia iskolákban már tíz évvel a háború előtt. Bizonyára mindenki igazat fog adni Foersternek, aki erről az erkölestanról azt mondja, hogy: *nincs joga, hogy az egyházi nevelés elhagyása kapcsán haladással kérkedjék.* „Hiszen a vallási erkölestani — mondja tovább — a hegyi beszéd elveit képviselte, abban a formájában, hogy az ember inkább engedelmeskedjék Istennek, mint embereknek... de a világi erkölcs tankönyveiben revans törekvéseket látunk és mindennemű nemzeti érzelmeket és izgalmakat érett és következetes etika helyett... Általában a mai francia viszonyok közepett ki vagyunk szolgáltatva oly etika veszélyeinek, melyet bárki írhat és előadhat.”

Egy érdekes régi nyomtatvány. A „Freiburger Tagespost” írja, hogy Schliengenben a régi papiranyagoknak birodalomszerte történt felkutatásával kapcsolatosan többek között egy nyomtatott Vergilius-kiadás került napfényre, amely nyomdászati szempontból érde-

kes példány. A Vergilius-kiadáshoz *Melanchthon* Fülöp írta a magyarázatokat. Az évszám nélküli nyomtatás Mainzban készült, Ivo *Schöffler* nyomtató műhelyében. Ez az Ivo Schöffler a nagybátyja volt *Schöffler* Jánosnak aki 1503-tól 1531-ig vezette a nyomdát, melyet atyja Péter apósával, *Fust* Jánossal közösen alapított, ez utóbbi pedig üzlettársa volt *Gutenbergnek*. A nyomtatvány latin és görög betűi éles nyomásúak; a könyv a XVIII. század végén iskolakönyv volt. A nevezett német lap leírása szerint érdekesek a könyv fametszetei. A könyv végén két költemény van, ezek egyike *Ulrich v. Huttentól* származik.

A—y.

A badeni evangélikus egyház lelkészképesítő bizottsága előtt a napokban sikeres képesítő vizsgát tett a theologiai tudományok bevégezése után egy *Overbeck* nevű kisasszony. Noha ezen az alapon nincs joga az illetőnek valami lelkészi állás megszerzésére, mindamellett egy nő theologusnak vizsgára becsátása elvi jelentőségű mozzanatnak tekinthető, mivel az ilyen lelkészképesítésű nő az egyház nőtagjainak belmissioi és vallásos oktatási terén bőséges tért nyerhet.

Tartalom: Református kollégiumok Debreczenben. — *Tárca:* Zoltai L., Jelentés. — *Szalay J.*, Magyar református birtokpolitika. — *Iskola:* Tájékoztató. — *Polgári leányiskola* Berettyóújfaluban. — *Irodalmi szemle.* — *Halottaink.* — *Különlélek.* — *Hivatalos Értesítő* 30. szám.

Korpótlékhirdetés. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium a tiszántúli református egyházkerület lelkészei részére az egyetemes konventtel együttesen a következő korpótlékokat utalványozta az 1916. évi július—december havi félévre, ú. m.: Abádszalók 400 K. Ajak 400 K. Albis 400 K. Amacz 400 K. Ant 400 K. Apa 400 K. Apagy 400 K. Apátkeresztúr 400 K. Arad 400 K. Aranyosmedgyes 400 K. Asztély 400 K. Atya 400 K. Avasújváros 400 K. Ágya 400 K. Árpád 400 K. Bagamér 400 K. Bakonszeg 400 K. Balazsér 400 K. Balkány 400 K. Balmazújváros (magyar) 400 K. Balsa 400 K. Barabás 400 K. Barkasszó 200 K. Batiz 400 K. Battonya 200 K. Bályok 200 K. Báránd 400 K. Bályu 400 K. Belényes 400 K. Belényesújlak 400 K. Bene 400 K. Benk 400 K. Bere 200 K. Beregdéda 400 K. Beregsom 400 K. Beregszász 400 K. Beregújfalú 400 K. Berettyószentmárton 400 K. Berettyószéplak 400 K. Berettyóújfalú 400 K. Berkesz 200 K. Besenyőd 400 K. Besztercze 400 K. Békés 400 K. Békéscsaba 200 K. Biharkeresztes 400 K. Biharnagybajom 400 K. Biharszentjános 200 K. Bihartorda 400 K. Biharugra 400 K. Bojt 200 K. Borossebes 400 K. Bors 200 K. Botpalád 200 K. Botrágy 400 K. Börvely 400 K. Búj 400 K. Bulcsu 400 K. Csaholcz 200 K. Csaroda 400 K. Császló 400 K. Csenger 400 K. Csengerbagos 400 K.

Csengersima 200 K. Csermő 400 K. Csetfalva 400 K. Csokaly 200 kor. Csorvás 400 kor. Csökmő 400 kor. Czégénydányád 400 korona. Dabolcz 400 kor. Doboz 400 K. Dancsháza 400 K. Darnó 400 K. Darvas 400 K. Debreczen hat lelkésze egyenként 400—400 K, egy lelkész 200 K. Demecser 400 K. Derczen 400 K. Derecske 400 K. Dévaványa 400 K. Dobra 400 K. Domahida 400 K. Dombrád 400 K. Döge 400 K. Egri 200 K. Encsencs 400 K. Eperjeske 400 K. Erdőgyarak 400 K. Erdőhegy két félévi 800 K. Esztár 400 K. Elesd 400 K. Éradony 200 K. Érbogyoszló 400 K. Erdengeleg 400 K. Érndréd 400 K. Érköbölkút 200 K. Erkörtvélyes 400 K. Érmihályfalva 400 K. Érolaszi 200 K. Értarcsa 400 K. Fancsika 200 K. Fábiánháza 400 K. Feketeardó 400 K. Feketegyarmat 400 K. Feketepatak 400 K. Felsőbánya 400 K. Felsőjózsa 200 kor. Fertőszalmás 400 K. Fényeslitke 400 K. Forgó-lány 400 K. Fornos 200 K. Földes 400 K. Fugyi 400 kor. Fugyivásárhely 400 K. Fülesd 200 K. Fülöpös 400 kor. Fülöpösdaróc 400 K. Fűzesgyarmat 400 K. Gáborján 400 K. Garbolcz 400 K. Gádoros 400 K. Gálospetri 400 K. Gát 400 K. Gáva 400 K. Gebe 400 K. Geese 200 K. Gelénes 400 K. Gemzse 400 K. Geszt 400 korona. Geszteréd 200 korona. Gégény 400 korona. Géres 400 korona. Gödényháza 400 korona. Gulács 400 kor. Gyanta 400 kor. Gyoma H. P. 400 kor. Gyorok 400 K. Győrtelek 400 K. Gyula 400 K. Gyulaháza 400 K. Gyulaj 200 K. Gyügye 400 K. Gyüre 400 K. Hajdubagos 400 K. Hajduszoboszló I. 400 K, II. 400 K. Hajduböszörmény I. 400 K, II. 400 K. Hajdudorog 400 K. Hajduhadház 400 K. Hajdunánás 400 K. Hajdusámson 400 K. Hajduszovát 400 K. Halmi 400 K. Hegyközesatár 400 K. Hegyközkovácsi 400 K. Hegyközpályi 400 K. Hegyközszáldobágy 400 K. Hegyközszentimre 200 K. Hegyközszentmiklós 200 K. Henczida 400 K. Hérmánszeg 400 K. Hertelendyfalva 400 K. Hetyen 400 K. Hirip 200 K. Hodász 400 K. Hódmezővásárhely I., II., III. IV., V. egyenként 400—400 K. Hosszúmező 400 K. Hosszúpályi 400 K. Huszt 400 K. Ibrány 400 K. Igazfalva 200 K. Ilk 400 K. Iriny 400 K. Izsnyéte 400 K. Jákóhodos 400 K. Jánd 400 K. Jármí 400 K. Józsefháza 200 K. Kaba 400 K. Karász 200 K. Karczag I., II. egyenként 400 K. Kállósemjén 400 K. Kántorjánosi 400 K. Kemecse 400 K. Kenderes 400 K. Kékce 400 kor. Kérsemjén 400 K. Királydaróc 400 K. Kisbá-bony 400 K. Kisbégány 400 K. Kisharangláb 400 K. Kishodos 200 K. Kiskereki 400 K. Kisléta 400 K. Kismajtény 400 K. Kisnamény 400 K. Kispalád 400 K. Kispeleske 400 K. Kispereg 400 K. Kisszekerés 400 kor. Kisújszállás I., II. egyenként 400 K. Kisvarsány 400 K. Kisvárda 400 K. Kocsord 400 K. Kokad 400 K. Köly 400 K. Komádi 400 K. Komoró 400 K. Konyár 200 K. Kopócsapáti 400 K. Kótaj 400 K. Kölcsé 200

kor. Körösladány 400 K. Körösnagyharsány 400 K. Körösszakál 400 K. Köröstarcsa 400 K. Kötegyán 400 kor. Krasznaszentmiklós 400 K. Kuncsorba 400 K. Kunhegyes I., II. 400—400 K. Kunmadaras I., II. 400—400 K. Laskod 400. K. Lazári 400 K. Lorántháza 400 kor. Lövöpetri 400 K. Magyarcsanád 400 K. Magyarhomorog 200 K. Magyarkecz 400 K. Magyarremete 400 K. Majtis 400 K. Makkosjánosi 400 K. Makó I., II. 400—400 K. Margitta 400 K. Matolcs 400 K. Mánd 200 K. Mándok 400 K. Máramarossziget 400 K. Mátészalka 400 K. Mátyus 200 K. Mezőbaj 400 K. Mezőberény 400 K. Mezőgyán 400 K. Mezőhegyes 400 K. Mezőkaszony 200 K. Mezősas 400 K. Mezőtúr Cs. D. 400 K, K. G. 200 K. Méhtelek 200 K. Micske 400 K. Mikepéres 400 K. Mikola 400 K. Milota 400 K. Misztótfalu 400 K. Mosnicza 400 K. Munkács 400 K. Nagyar 200 K. Nagybánya 400 K. Nagybeeskerek 400 K. Nagyberég 400 K. Nagybocskó 400 K. Nagy-bodófalva 400 K. Nagyborzsova 400 K. Nagydobos 200 K. Nagyecséd 400 K. Nagygút 400 K. Nagyhalász 400 K. Nagyhodos 400 K. Nagykakucs 400 K. Nagykálió 400 K. Nagykároly 400 K. Nagykereki 400 K. Nagykikinda 400 K. Nagykoles 200 K. Nagymajlát 400 K. Nagymuzsaly 400 K. Nagypalád 400 K. Nagyrábé 400 K. Nagyrév 400 K. Nagyszalonta I. 400 K. Nagyszekerés 200 K. Nagyszöllös 400 K. Nagytarna 400 K. Nagyvarsány 200 K. Nagyvárad 400 K. Nagy-váradolaszi 400 K. Nagyzerénd 400 K. Nádudvar 400 kor. Nemesborzsova 800 K. Neveltenfalva 400 K. Nyiracsád 400 K. Nyirbátor 400 K. Nyirbogát 400 K. Nyir-bogdány 400 K. Nyiregyháza 400 K. Nyirgelse 200 K. Nyirjákó 200 K. Nyirmada 400 K. Nyirmártonfalva 400 K. Nyirmeggyes 400 K. Nyirmihálydi 400 kor. Nyirtass 200 K. Nyirtét 200 K. Nyirtura 200 K. Nyüved 400 K. Ófehértó 200 K. Olesva 200 K. Olesvaapáti 400 K. Ópályi 400 K. Oros 400 K. Orosháza 200 K. Ottomány 400 K. Óvári 400 K. Öcsöd 400 K. Ór 400 kor. Örvénd 400 K. Pancsova 200 K. Panyola 200 K. Pap 400 K. Paptamási 400 K. Paszab 400 K. Patóháza 400 K. Pátroha 400 K. Pelbárhida 400 K. Penyige 400 K. Pettyén 400 K. Piricse 400 K. Piskolt 400 K. Poklostelek 400 K. Porcsalma 400 K. Pósalaka 400 kor. Pusztadaróc 400 K. Pusztatújlak 400 K. Püspök-ladány 200 K. Radnalippa 200 K. Rafajnaújfalu 200 kor. Rákóczifalva 400 K. Rápolc 400 K. Rétközbe-rencs 200 K. Rév 200 K. Rohod 400 K. Rozsály 400 kor. Salánk 400 K. Sarkad 400 K. Sarkadkeresztúr 400 K. Sándorhomok 400 K. Sáp 400 K. Sáránd 200 kor. Sárköz 400 K. Sárközújlak 400 K. Sárosorosi 400 K. Sárretudvari 400 K. Sényő 400 K. Sonkád 400 kor. Szabolcs 200 K. Szabolcsbáka 400 K. Szabolcs-veresmart 200 K. Szakoly 400 K. Szalárd 400 K. Szamosbecs 400 K. Szamosdara 400 K. Szamosdob 400 kor. Szamoskóród 400 K. Szamoskrassó 200 K. Sza-

mossályi 400 K. Szamosszeg 200 K. Szamosújlak 400 kor. Szaniszló 400 K. Szapáryfalva 400 K. Szatmárcseke 400 K. Szatmárhegy 400 K. Szatmárnémeti 400 kor. Szatmárökörítő 400 K. Szárazberek 400 K. Szeged 400 K. Szeghalom 400 K. Szemlak 400 K. Szentés I., II. 400—400 K. Szentleányfalva 400 K. Szentpéterszeg 400 K. Szerep 400 K. Szernye 400 K. Székelyhid 200 K. Szigetfalu 400 K. Szinyérváralja 400 K. Szatmár 400 K. Tamáshida 400 K. Tamásváralja 400 K. Tarpa 400 K. Tákos 400 K. Temesvár 400 K. Tenke 400 K. Tetéllen 400 K. Técső 400 K. Tiszaadony 400 kor. Tiszabecs 400 K. Tiszaberczel 400 K. Tiszabökény 400 K. Tiszabura 400 K. Tiszacsege 400 K. Tiszaderzs 400 K. Tiszadob 400 K. Tiszaeszlár 200 K. Tiszaföldvár 400 K. Tiszafüred 400 K. Tiszaigar 400 kor. Tiszainoka 400 K. Tiszakanyár 400 K. Tiszakercseny 400 K. Tiszakeresztúr 400 K. Tiszakóród két és félevi 1000 K. Tizakürt 400 K. Tiszalök 200 K. Tiszamogyorós 400 K. Tiszánagyfalu 400 K. Tiszapéterfalva 400 K. Tiszarád 400 K. Tiszaroff 200 kor. Tiszaszalka 400 K. Tiszaszentimre 400 K. Tiszaszentmárton 400 K. Tiszaújhely 400 K. Tiszaújlak 400 K. Tisztaberek 200 K. Tivadarfalva 200 K. Torontálvásárhely 400 K. Törökszentmiklós I., II. egyenkint 400 kor. Tunyog 400 K. Túrkeve I. 200 K, Túrkeve II. (Harsányi Sándor) 400 K. Túrricse 400 K. Túrterebes 200 K. Tuzsér 800 K. Ugornyagergelyi 200 K. Újfehértó 200 K. Újszentes 400 K. Uszka 200 K. Vadász 400 K. Vaja 400 K. Vasmegyer 400 K. Vámfalu 200 K. Vámosatya 400 kor. Vámosoroszi 200 kor. Váncsod 400 K. Váradless 400 K. Vári 400 K. Vásárosnamény 400 K. Vedresábrány 400 K. Verbőcz 400 K. Vetés 400 K. Végvár 400 K. Vértes 400 K. Vésztő 200 K. Vitka 400 K. Zápszony 400 K. Zsadány 400 K. Zsáka 400 K. Zsurk 400 korona. — Felkérem az érdekelt nagyt. lelkész urakat, hogy a szétküldött nyugtalapokat teljesen kitölteni, okmánybélyeggel felszerelni, aláírni s a kezeléssel megbízott egyházmegyei pénztárnok úrhoz küldeni méltóztassanak. Debreczen, 1916. évi július hó 20-án. **R ó z s a S á n d o r**, egyházkerületi pénztárnok.

Pályázati hirdetés.

Gelénésben a református egyház iskolájához helyettes tanítói állásra pályázhatnak református férfitanítók, képezde-végzetek, nőtanítók, óvónők, kik már mint helyettesek iskolánál működtek. Fizetés: havonként 80 korona és lakás. Az iskola I—VI. oszt. Ha férfitanító választatik meg, a kántori teendőket is végzi, ugyszintén a kanonikus napokon és lelkész akadályoztatása esetén a lelkészt is helyettesíti. Megjegyzendő, hogy a helyettes fizetése addig folyósítatik, míg a rendes

tanító, ki hadban van, el nem foglalhatja helyét. Pályázati határidő 1916 augusztus 1.

Gelénés, u. p. Barabás (Bereg megye).

Hézsér Gyula,
református lelkész
s iskolaszéki elnök.

Pályázat

az erdőgyaraki református egyház tanítói állására.

Fizetése: Lakás természetben.

1000 négyszögöl szántó föld haszonélvezete.

100 korona az egyház pénztárából.

Fizetéskiegészítés az államtól.

Kötelessége: Az iskolaszék által elibe utalt osztályok (ez idő szerint az I—II. vegyes) vezetése. A lelkész és kántor helyettesítése. Ha orgona állítatik be: a templomi éneklésnek minden külön díj nélküli vezetése.

A pályázat kellő okmányokkal felszerelve 1916 aug. 10-ig az iskolaszék elnökéhez nyújtandó be. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Férfi tanító nem léteben az állás nő tanítóval is betöltetik.

Erdőgyarak (Bihar megye), 1916 július 5.

Bugyi János,
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A piricsei (Szabolcs megye) református egyház I—VI. osztályú vegyes elemi iskolájába 1916. év szeptember hó 1-től kezdődőleg havi 80 korona és egy szobás lakás fizetéssel, helyettes tanítót keres.

Kötelessége a növendékeknek a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerinti tanítása.

Református okleveles óvónők is pályázhatnak. Kérvények aug. 27-ig alulírotthoz küldendők.

Barcsa Endre,
református lelkész.

Pályázati hirdetés.

A tóti-i ref. egyház pályázatot hirdet az 1916—17. évre helyettes kántor-tanítói állásra. Fizetése az államtól 800 kor. és lakás. Kötelessége: az I—VI. fiú-osztályok tanítása s kántori teendők végzése. Férfi tanító nem léte esetén nők is megválaszthatnak.

Kérvények 1916 aug. 5-ig adandók be a lelkészi hivatalhoz.

Tóti (Bihar m.), 1916 július 13.

V. Kovács Lajos,
református lelkész.

Pályázati hirdetés.

A tamásváraljai református kántortanítóságra pályázhatnak augusztus 6-ig okleveles tanítók, esetleg tanítónők. Javadalom egyházpénztárából 356 korona 90 fillér, 3 hold 239 □-öl föld haszonélvezete és a megfelelő államsegély. Jó lakás, kert természetben. Felszerelt kérvények lelkészi hivatalhoz küldendők. Az állást szeptember 1-én kell elfoglalni.

Tamásváralja, u. p. Ugocsakomlós.

Bodnár Béla,
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A mátészalkai református iskola egyik fitanítói állására pályázat hirdettetik. Javadalom az egyház pénztárából 600 kor. havonként előre fizetve, 3 öl kemény tűzifa (értéke 78 kor.). 250 kor. lakbér, illetve egyik hadifogságban levő tanító hazajöveteléig természetbeni lakás (s amennyiben ezen lakás végleg birtokában maradna, a tanítói kert termő fáinak beszerzési árában 50 koronát elődje jogutódainak megtéríteni köteles), törvényszerű fizetéskiegészítés államsegélyből.

Kötelessége ez idő szerint az I. II. fiúosztály tanítása, kántor betegsége esetén annak helyettesítése. Orgonázni tudók előnyben részesülnek. Pályázatok aug. 5-ig a lelkészi hivatalhoz küldendők.

Pályázat.

A miskolczi református főgimnázium előjárósága pályázatot hirdet egy német tanszaki rendes tanári állásra, melyet a református egyház presbiteriuma tölt be. Pályázhatnak protestáns vallású okleveles tanárok.

Az állás javadalmazása 2400 korona törzsfizetés, az ehhez járuló állami fizetési pótlék, 800 korona lakáspénz, ötször öt évenként 200 korona korpótlék. A javadalmak a református tanári rangsorban való előhaladással szabályszerűen emelkednek. A lakáspénz a fizetési osztály szerint nő. Már meglevő korpótlékok részben beszámíthatnak.

A kellőképp felszerelt pályázati kérvényeket 1916 augusztus 10-ig kell a református egyházi tanácshoz címezve a főgimnáziumi igazgatósághoz beküldeni.

Miskolcz, 1916 július 4.

Tüdös István dr., **gróf Haller József dr.,**
egyh. tan. lelk.-elnök ig. tan. elnök.

Pályázat.

A miskolczi református főgimnáziumnál az 1916—17. tanévre négy helyettes tanári állásra pályázat hirdettetik. Pályázhatnak protestáns vallású tanárjelöltek, kiknek szakcsoportjában a történelem, matematika, német, vagy magyar nyelv bentfoglaltatik. Óraszám heti 18—20. Fizetés évi 1600 korona. Lakáspénz évi 400 korona. A kellően felszerelt kérvények 1916 augusztus 10-ig a miskolczi református egyházi tanácshoz címezve a főgimnáziumi igazgatósághoz küldendők.

A megválasztott tanárok állásukat 1916 szeptember 1-én tartoznak elfoglalni.

Miskolcz, 1916 július 4.

Tüdös István dr.,
egyh. tan. lelk.-elnök.

gróf Haller József dr.,
ig. tan. elnök.

Pályázat.

A nyírgelsei református kántortanítóságra pályázat hirdettetik. Javadalma: Természetbeni lakás, kerttel. Egyház pénztárából 296 korona, 8 kat. hold föld haszonélvezete, adóját az egyház fizeti, 3 öl tűzifa, ismétlő iskolások oktatásáért községtől 20 kor., más vallásúak tanításáért 30—40 kor., egyházjegyzői tiszteletdíj 5 kor. Fizetéskiegészítés az államtól az 1913. XVI. t.-c. szerint. Kötelessége: kántori teendők végzése, I—VI. vegyes osztályok és ismétlő iskolások tanítása, lelkész akadályoztatásakor és kanonikus órákon isteniszteletek végzése, egyházjegyzői tiszt viselése. Kellően felszerelt kérvények folyó év augusztus 13-ig alulírott református lelkészhez küldendők. Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Pályázhatnak okl. tanítónők is. Az állás szeptember hó 1-én okvelel elfoglalandó.

Nyírgelse (Szabolcs m. vasutállomás), 1916 július 18.

Tóth András,
református lelkész.

1—2

BÉKÉS LAJOS

Debreczen, Piac-utca 46-ik szám.

Telefon 304. szám.

Kalap, fehérmű, úri-divat és szabó üzlet.

Készít férfiruhákat, felöltőket a legjobb kivitelben, valamint teljes úri kelen-gyékert mérték után.

EGY TÁBORI LELKESZ HARCTÉRI NAPLÓJA.

Irta: PAPP GÉZA, tábori ref. lelkész.

E gondolatokban és írói szépségekben gazdag napló-jegyzetek egyaránt érdeklik a harcoló és beteg katonákat, a lelkészeket, a tanuló ifjúságot, általában a nagyközön-séget. Méltó feltűnést keltettek azok előkelő fővárosi napí-lapokban. — A derék szerző hosszú időn át teljesített tábori lelkészi szolgálatával, lelkesítő beszédével tiszte-letet szerzett mindenfelé, úgyannyira, hogy **Jenő kir. herceg főparancsnok saját címerével és monogrammi-jával** ellátott gyűrűvel ajándékozta meg és **megengedte**, hogy ezt a háborús könyvét **neki ajánlhassa**. — A könyv tartalma: Buzdító beszéd a katonákhoz ütközet előtt. Buzdító beszéd a honvédekhez az Isonzó mellett. Adventi imádság. Levél a haretérről. Fekete farsang. Március idusán. Őszi imádság. Harctéri jegyzetek. Tábori isten-tisztelet a doberdói fensikon. Honvédtemetés az Isonzó partján. Jéhu uralma. A honvéd-kötelességtudás.

A 160 oldalra terjedő $16\frac{1}{2} \times 10\frac{1}{2}$ cm. nagyságú, zsebbe tehető könyvecskenék bolti ára **elegáns vászon-kötésben 1 kor. 80 fill., 10 drb vételnél 1 kor. 50 fill., 25 drb vételnél 1 kor. 40 fill., 50 drb vételnél 1 kor. 30 fill., 100 drb vételnél 1 kor. 20 fillér.**

Kapható:

HEGEDÜS és SÁNDOR
protestáns irod. könyvkiadóhivatalában. **DEBRECZEN.**

Lelkész és vallástanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék a hívek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén **szépirodalmi, családi és ifjúsági havi folyóiratot.**

Szerkeszti:

Megyeretsy Béla.

Előfizetési díja egy évre **4 kor.** Az **Ébresztőnek** minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúhoz el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztyén magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és mutatóvány-számot ingyen küld a kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Főherceg Sándor-utca 28.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelékében az 1915. év végén 1300 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek összfordalma 60.000,000 korona volt.

Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el,

Pontos és legjobb

Órák

5 évi jótállás mellett!

Egyházi szentédények,

úrvacsorai kelyhek, osztó-tányérok és borkancsók, keresztelő-kannák és medencék, ékszerek, evő-

Arjegyék
2000 rajza
ingyen és
bermentve!
Pontos ki-
szolgálás!
Jutányos
árak!

készletek valódi 13 próbás ezüsből és I. rendű alpacc-ezüsből, jubileumi dísz tárgyak részletfizetesre is!

Javításokra és vidéki megrende-ésekre különös gondot fordítok

Polgár Kálmán

műorás és ékszerész, a ref. egyházak szállítója
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 5., I. emelet.

HIVATALOS ÉRTESÍTŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

4025—1916.

4023—1916.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Egyházkerületünk folyó évi június hó 14-én tartott közgyűlésében hozott 95. számú határozatát tudomásul vétel végett alább egész terjedelmében közlöm Nagytiszteletűségeddel s általa egyházmegyéje minden egyházával.

Atyafiságos szeretettel vagyok

Debreczen, 1916 évi július hó 10.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KIVONAT

a tiszántúli református egyházkerület Debreczenben 1916 június hó 14. napján tartott közgyűlése

jegyzőkönyvéből.

95. szám.

(A népiskolai tanügyi bizottság jegyzőkönyvéből.)

Az egyetemes konvent elnöksége 1083—1916. sz. a. küldi a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 1916. évi január hó 30. napján 155,481—1915. VII. sz. a. kelt átiratát a hadbavonult, de eltűnt református tanítók államsegélyének s a fizetéskiegészítő államsegélyből a helyettes részére törvényileg biztosított évi 800 korona helyettesítési díjnak folyósítása tárgyában. Az átirat a következőket tartalmazza:

„Az eltűnt nőtlen tanítók államsegélyét az eltűnés igazolása után a vezetésem alatt álló miniszterium be- szünteteti, míg az eltűnt családos tanítók államsegélye, illetőleg annak az a része, melynek felvételére a tanító jogosítva volt, a meghatalmazott által továbbra is akadálytalanul felvehető. Az eltűnt tanító helyére alkalmazott segédtanító díjazására csak az esetben helyezhetek államsegélyt kilátásba, ha az eltűnt tanító egy éves önkéntesi minőségben vonult be s minthogy csak 800 koronán felüli illetményeire volt igénye, államsegélye, vagy annak egyrésze rendelkezésre áll. Ha azonban az eltűnt tanító összes illetményeit s így államsegélyét is teljes összegben élvezte, az alkalmazandó segédtanító díjazására államsegélyt még arra az esetre sem helyezhetek kilátásba, ha az eltűnt nőtlen volt, mert ha az később előkerül, összes illetményei s így államsegélye is utólag visszamenőleg kiszolgáltatandók lesznek. Ilyen esetekben tehát a segédtanítók díjazására előre biztosított fedezet nem áll rendelkezésemre“.

Egyházkerületi közgyűlésünk a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak az eltűnt tanítók államsegélye tárgyában küldött leiratát tudomásul veszi.

A tiszántúli református egyházkerület Nagytiszteletű Esperesi Karához.

Nagytiszteletű Esperes Ur!

Egyházkerületi közgyűlésünk 97. sz. határozatát egész terjedelmében alább közlöm Nagytiszteletűségeddel s általa egyházmegyéje tanítóival.

Atyafiságos szeretettel vagyok

Debreczen, 1916 évi július hó 14.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KIVONAT

a tiszántúli református egyházkerület Debreczenben 1916 június hó 14. napján tartott közgyűlése

jegyzőkönyvéből.

97. szám.

(A népiskolai tanügyi bizottság jegyzőkönyvéből.)

Olvastatott a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak az önkéntesként bevonult, de legénységi állományban maradt tanítók fizetése tárgyában 151,970—1915. VII. d. sz. alatt a püspök úrhoz intézett átirata a következőkben:

„Méltóságos és főtiszteletű Püspök Úr! Az 1915 évi december hó 16-án kelt 5989. sz. becses előterjesztésére az alábbiakról van szerencsém Méltóságodat értesíteni. A m. kir. miniszterium 1914. évi 6233. M. E. sz. rendeletének 6. pontja, valamint az 1915. évi 34. M. E. sz. rendelet 2. pontja értelmében azok az állami és vármegyei tisztviselők, altisztek és szolgák, a) kik rendes (egy, két, három, négy évi) hadkötelezettségüknek teljesítése céljából még a mozgósítás előtt vonultak be, b) kik rendes (egy, két, három, négy évi) hadkötelezettségük teljesítése céljából a mozgósítás folytán hivattak be, c) kik állításköteles korban vannak, vagy azt még el nem érték s mint népfölkelők vonultak be, végül d) kik állításköteles korban vannak, vagy azt még el nem érték s a törvényszerinti rendes szolgálati kötelezettségüknek teljesítése végett önként léptek be a közös hadsereg, vagy a honvédség kötelékébe, illetményeiket csak az ujonckikézésnek nyolc heti (két havi) időtartamra kapják. Az említett kormányrendeletek a népiskolai tanítókra is vonatkoznak s általában alkalmaztatnak is. Az a körülmény, hogy az önkéntesi minőségben bevonult tanítók a jelzett rendelkezésektől eltérőleg kedvezőbb elbánásban részesülnek, az 1913. évi XVI. t.-c. 20. §-ában foglalt ama rendelkezésben leli magyarázatát, hogy az önkéntesi minőségben bevonult tanítók az egy évi tényleges szolgálat tartama alatt

800 koronát meghaladó illetményeikre igényt tarthatnak. Az idézett törvény és rendeletek végrehajtása során az önkéntességi jogaikat érvényesített tanítók részére további kivételes kedvezmény biztosított akkor, midőn a 800 koronán felüli illetmények élvezetében az egy éven túl is meghagytak (120,000—1914. sz. körendelet 14. §-a) tekintet nélkül arra, ha később az általánosok, vagy a havidíjasok sorába léptek is elő. A tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének Méltóságod által hozzám juttatott ama kérelme azonban, hogy az önkéntesi évet kitöltött tanítók részére, ha legénységi állományban maradnak, teljes összegű fizetésük újból folyósíttassék, a hivatkozott kormányrendeletekkel ellentétben, miért is a kérelmet sajnálatomra nem áll módomban teljesíteni. Fogadja Méltóságod őszinte tiszteletem nyilvánítását. Budapest, 1916 évi január hó 30. A miniszter rendeletéből: Jankovich s. k. miniszter; osztálytanácsos.

Egyházkerületi közgyűlésünk a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak az önkéntesként bevonult, de legénységi állományban maradt tanítók fizetése ügyében a püspök úrhoz intézett átiratát sajnálatmal veszi tudomásul.

Miről a Püspök Úr megkörözés kérésével kivonaton értesítetik.

4026—1916.

A tiszántúli református egyházkerület Nagytiszteletű Esperesi Karához.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Egyházkerületünk folyó évi 93. számú határozatát alább azzal a kéréssel közlöm Nagytiszteletűséggeddel, hogy az abban foglaltakra egyházmegyéje jelentését hozzám folyó évi október hó 15-ig beterjeszteni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel vagyok
Debreczen, 1916 évi július hó 14.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KIVONAT

a tiszántúli református egyházkerület Debreczenben 1916 június hó 14. napján tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből.

98. szám.

(A népiskolai tanügyi bizottság jegyzőkönyvéből.)

A reformáció 400-os évfordulóját egyetemes egyházunk oly intézmények létesítésével szándékozik megünnepelni és emlékeztetni, melyek kiváltképpen alkalmasak arra, hogy a reformátorok által megindított nagy lelki-főlszabadulásnak az egész emberiség történetére döntő befolyását erősebbé tegyék az által, hogy egyházunk belső megerősödését hatékonyan munkálják. Letagadhatatlan szomorú tény, hogy különösen nagyobb egyházközségeinkben a mi felekezeti iskoláinkból kikerült leánygyermek más felekezeti iskolákba kényszerülnek, ha tanulmányaikat folytatni akarják. Bizony ez az új légkör számtalan esetben egyházunktól eltérítő

hatásával a lélekhalászat melegágya szokott lenni. Egyházunk e sajnó sebeire tekintve, szükségesnek látszik református leánynevelésünk hézagainak pótlása, polgári iskolai tanítónőképzőintézet szervezésével. Népiskolai tanügyi bizottságunk az ügy fontosságától indítva arra kéri a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlést, hogy református leánynevelésünk intézményes kiépítésének szükségességét elvben már most mondja ki s a részletes terveket bizottságunkkal dolgoztassa ki, amely munkát az 1917. év tavaszára lenne beterjesztendő, hogy a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés akkor a megvalósítás tekintetében határozhasson.

Egyházkerületi közgyűlésünk a népiskolai tanügyi bizottságnak a reformáció 400-os évfordulójának megünnepelésével kapcsolatban a református leánynevelés intézményes kiépítése tárgyában tett indítványát elvben elfogadja. Az előmunkálatok céljaira biztos adatokat kér az egyházmegyéktől őszi gyűlése elé arra nézve, hogy az egyes egyházmegyék területén hol és hány református leány jár más felekezeti nyilvános, vagy magán polgári leányiskolába, felhívja továbbá az egyházmegyéket azon felekezeti szempontból exponáltabb egyházközségek megnevezésére, amelyeket a református polgári leányiskolák és internátusok szervezésére alkalmasnak tartanak.

Miről a Püspök Úr megkörözés kérésével kivonaton értesítetik.

4028—1916.

A tiszántúli református egyházkerület Nagytiszteletű Esperesi Karához.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Egyházkerületi közgyűlésünk 84. számú határozatát azzal a kéréssel közlöm, hogy annak értelmében bekívánt jelentést hozzám folyó évi október hó 15-ig hozzám beterjeszteni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel vagyok
Debreczen, 1916 évi július hó 14.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KIVONAT

a tiszántúli református egyházkerület Debreczenben 1916 június hó 14. napján tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből.

84. szám.

(A népiskolai tanügyi bizottság jegyzőkönyvéből.)

Az alsószabolcs-hajduvidéki, békésbányai, debreczeni és hevesnagykunsági egyházmegyék jelentést küldenek a 753—1915. sz. e. k. határozat 14. pontja értelmében arról, hogy minő hatással voltak a háborús viszonyok a népiskolák elhelyezésére, tanulmányi rendjére és tanszemélyzetére az 1914. évi július hó 26-tól 1915. évi szeptember hó 1-ig terjedő időben.

Egyházkerületi közgyűlésünk az alsószabolcs-hajduvidéki, békésbányai, debreczeni és hevesnagykunsági egyházmegyéknek a 753—1915. sz. e. k. határozat 14. pontjára küldött jelentéseivel ezidőszert nem foglalkozik, hanem felhívja a jelentést nem küldött egyházmegyéket, hogy ilyen tárgyú jelentéseiket az 1914., 1915. és 1915—1916. évről pótlólag terjesszék fel az őszi közgyűlésünk elé.

Miről a Püspök Úr megkörözés kérésével kivonatosan értesítetik.